

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 461/2011

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 6. októbra 2011 predbežne prerokoval sťažnosť doc. MUDr. J. M., PhD., M., zastúpeného advokátom JUDr. V. K., M., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Špecializovaného trestného súdu a jeho rozsudkom sp. zn. PK-2 T/10/2009 z 20. októbra 2009 a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a jeho uznesením sp. zn. 5 To 12/2010 z 31. marca 2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť doc. MUDr. J. M., PhD., o d m i e t a pre nedostatok právomoci.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 31. mája 2011 doručená sťažnosť doc. MUDr. J. M., M. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. V. K., M., ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Špecializovaného trestného súdu (ďalej len „špecializovaný súd“) a jeho rozsudkom sp. zn. PK-2 T/10/2009 z 20. októbra 2009 a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej

republiky (ďalej len „najvyšší súd“) a jeho uznesením sp. zn. 5 To 12/2010 z 31. marca 2011.

2. Zo sťažnosti a z príloh vyplýva, že sťažovateľ bol rozsudkom špecializovaného súdu sp. zn. PK-2 T/10/2009 z 20. októbra 2009 uznaný vinným zo spáchania trestného činu prijímania úplatku a inej nenáležitej výhody podľa § 160a ods. 1 Trestného zákona účinného do 1. januára 2006. Na základe odvolania obžalovaného (sťažovateľa) a prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky najvyšší súd uznesením sp. zn. 5 To 12/2010 z 31. marca 2011 o odvolaní rozhodol tak, že napadnutý rozsudok zrušil v celom rozsahu a vec vrátil špecializovanému súdu aby ju v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

3. Sťažovateľ v podanej sťažnosti cituje svoju argumentáciu uvedenú v odvolaní proti rozsudku špecializovaného súdu sp. zn. PK-2 T/10/2009 z 20. októbra 2009, a to predovšetkým pokiaľ ide o námietku práva na zákonného sudcu v súvislosti s námietkou vecnej príslušnosti špecializovaného súdu, a uvádza: *„Pôsobnosť Špeciálneho súdu v P. (súd, ktorý prijal obžalobu, vydal trestný rozkaz a vykonal hlavné pojednávame dňa 01. a 02. 07. 2009), tak ako bola upravená v ust. § 14 ods. 2 písm. a) Trestného poriadku v aktuálnom znení (ďalej len TP), s nadväznosťou na ust. § 55b ods. 1 zákona NR SR č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov vzťahujúce sa na pôsobnosť Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry SR, bola v tomto prípade vylúčená. Ani jeden zo všeobecne záväzných právnych predpisov (zákon č. 458/2003 Z. z., zákon č. 757/2004 Z. z.), ktorých ustanovenia mohli ovplyvňovať činnosť Špeciálneho súdu v P., nám však neriešil situáciu, ktorá nastala v tomto prípade, a síce že úkony Špeciálneho súdu v P. (eo ipso aj úkony Úradu špeciálnej prokuratúry GP SR vrátane podania obžaloby) pri vykonávaní jeho činnosti nemajú oporu v zákone. Napriek tomu však súd (ako aj každý štátny orgán) môže konať len na základe zákona a v jeho medziach (čl. 2 ods. 2 Ústavy SR). V zmysle ust. § 14 ods. 2 písm. a) TP mohol po 01. 01. 2006 Špeciálny súd konať len a len o trestných činoch podľa § 328 ods. 3, § 329 až § 331, § 332 ods. 3, § 333 až § 335 TZ (ide samozrejme logickým výkladom a vôbec účinnosťou právnej úpravy o ustanovenia Trestného zákona účinného po 01. 01. 2006). Toto taxatívne vymedzenie aj v zmysle výkladu a aplikácie čl. 2 ods. 2 Ústavy SR (rozsah a spôsob konania štátneho orgánu ustanoveného*

zákonom) vylučuje pôsobnosť Špeciálneho súdu v P. v tomto prípade, kedy Úrad boja proti korupcii vzniesol obvinenie pre trestný čin podľa ust. § 160a Trestného zákona účinného do 31. 12. 2005.

Absenciou prechodných ustanovení zákonodarca prejavil svoju vôľu, ktorou bolo to, že o trestnej činnosti podľa § 160a TZ účinného do 31. 12. 2005 môže Špeciálny súd rozhodovať len vtedy, ak bola obžaloba podaná do 31. 12. 2005 (bez ohľadu na dátum skončenia takejto trestnej veci). Od 01. 01. 2006 teda neexistuje zákonná norma, na základe ktorej môže vec, v ktorej bolo začaté trestné stíhanie po 01. 01. 2006 za čin spáchaný do 31. 12. 2005 podľa § 160a TZ (účinného do 31. 12. 2005), rozhodovať Špeciálny súd (eo ipso aj Úrad špeciálnej prokuratúry GP SR v prípravnom konaní). Mohla by sa ako zdanlivo logická javiť argumentácia, že ust. § 160a bolo vlastne po 01. 01. 2006 prečíslované na § 329. Logickosť takejto argumentácie je však vyvrátená aj výkladom čl. 50 ods. 6 Ústavy SR, ktorá vyžaduje posúdenie trestnosti činu (odhliadnuc teraz od toho, že tu nejde o stíhanie podľa § 329 TZ účinného po 01. 01. 2006) v čase jeho spáchania. Porovnaním textácie ust. § 160a ods. 1 (TZ účinného do 31. 12. 2005) a § 329 ods. 1 (TZ účinného po 01. 01. 2006) je zrejmé, že sa líšia nielen výškou sadzby trestu odňatia slobody a možnosťou uloženia iných druhov trestu, ah aj samotnou skutkovou podstatou vyplývajúcou z rozdielu názvu týchto ustanovení (§ 160 až § 160c TZ účinného do 31. 12. 2005 - prijímanie úplatku a inej nenáležitej výhody (ktorej preukázanie muselo mať pôvod v dôkazných prostriedkoch) a § 328 až § 331 TZ účinného po 01. 01. 2006 – prijímanie úplatku).

Skutočnosť, že o tejto trestnej veci konal Špeciálny súd v P., je podľa môjho názoru vzhľadom na vyššie uvedené porušením práva obvineného na zákonného sudcu v zmysle čl. 48 ods. 1 Ústavy SR. Na vyššie uvedených skutočnostiach nič nemení ani novelizácia ust. § 14 TP zákonom NR SR č. 291/2009 Z. z. o Špecializovanom trestnom súde a o zmene a doplnení niektorých zákonov (čl. II), pretože hypoteticky zabezpečuje kvázi kontinuitu iba v prípade, že bola daná pôsobnosť Špeciálneho súdu (§ 567f TP). Otázka reakcie zákonodarnej moci na Nález Ústavného súdu SR zo dňa 20. 05. 2009 je otázkou hlbšej analýzy normotvorby a na jazyk sa natíska otázka, či konštatácia kompetentného orgánu (tu Ústavného súdu SR) o protiústavnosti napr. zásahu do práva na život umožňuje zákonodarnej moci reagovať tak, že právo na život zákonom ignoruje. Podľa názoru

obhajoby ani nie je možné zabezpečiť obhajobu niečomu, čoho zriadenie nebolo v súlade s Ústavou SR.

Dňa 01. 07. 2009 som na hlavnom pojednávaní (ďalej len HP) podal námietku proti vecnej nepríslušnosti konajúceho súdu, o ktorej po 20 minútovom prerušení (str. 4 zápisnice o HP - 09.36 hod. – 09.58 hod.) samosudkyňa konštatovala, že nezistila v žalovanom skutku trestný čin, na ktorého prejedanie nie je Špeciálny súd príslušný, a nevydala rozhodnutie o postúpení veci podľa § 280 TP, ktorého vydanie sme navrhovali, a to pred samotným vykonávaním dôkazov, pretože každý dôkaz vykonaný pred nezákonným sudcom je dôkazom, na ktorý nie je možné prihliadať.“

4. Sťažovateľ ďalej uviedol, že „Nijaký všeobecne záväzný právny predpis (s právnou silou zákona, ale ani s nižšou) neumožňuje konať porušovateľovi v rade 1/ o trestnom čine, ktorý je predmetom trestného konania v mojej veci. Alebo ide o skutok právne kvalifikovaný ako trestný čin v zmysle ustanovenia § 329 zákona NR SR č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (a vtedy príslušným súdom porušovateľ v rade 1/ v zmysle ustanovenia § 14 Trestného poriadku je) a teda neplatí ustanovenie článku 50 ods. 6 Ústavy Slovenskej republiky, alebo ustanovenie článku 50 ods. 6 Ústavy Slovenskej republiky platí – ide o skutok kvalifikovaný ako trestný čin v zmysle ustanovenia § 160a zákona č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení neskorších predpisov, ale neplatí ustanovenie čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.“

5. Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd vydal po prijatí návrhu na ďalšie konanie takýto nález:

„Konaním porušovateľa v rade 1/ a jeho rozsudkom zo dňa 20. 10. 2009 vo veci vedenej pod sp. zn.: PK-2T/I0/2009 bolo porušené právo sťažovateľa podľa ust. čl. 48 ods. 1 Ústavy SR, ako aj ustanovenia čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Konaním porušovateľa v rade 2/ a jeho uznesením zo dňa 31. 03. 2011 vo veci vedenej pod sp. zn.: 5 To 12/2010 bolo porušené právo sťažovateľa podľa ust. čl. 48 ods. 1 Ústavy SR, ako aj ustanovenia čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Porušovateľ v rade I/je povinný postúpiť vec vedenú pod sp. zn.: PK-2T/10/2009 Okresnému súdu v Martine.“

II.

1. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

2. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

3. Podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

4. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

5. Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

6. Podľa § 371 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak vo veci rozhodol nepríslušný súd.

7. Podľa čl. 48 ods. 1 ústavy nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanoví zákon.

8. Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

III.

1. Podstatou sťažnosti je namietané porušenie základného práva sťažovateľa na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom špecializovaného súdu a jeho rozsudkom sp. zn. PK-2 T/10/2009 z 20. októbra 2009 a postupom najvyššieho súdu a jeho uznesením sp. zn. 5 To 12/2010 z 31. marca 2011. Sťažovateľ namieta, že najvyšší súd sa v rozhodnutí o odvolaní proti rozsudku špecializovaného súdu sp. zn. PK-2 T/10/2009 z 20. októbra 2009 nevysporiadal s jeho argumentáciou týkajúcou sa nedostatku vecnej príslušnosti špecializovaného súdu na konanie o trestnom čine podľa § 160a ods. 1 Trestného zákona účinného do 1. januára 2006.

2. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri zakladaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Zmyslom a účelom tejto zásady je to, že

ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04).

3. Súčasťou doterajšej judikatúry ústavného súdu je aj právny názor, podľa ktorého princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu je ústavným príkazom pre každú osobu. Preto každý, kto namieta porušenie svojho základného práva, musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany a predtým, ako podá sťažnosť ústavnému súdu, požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorého kompetencia predchádza právomoci ústavného súdu (IV. ÚS 128/04).

4. K namietanému porušeniu práv postupom špecializovaného súdu a jeho rozsudkom sp. zn. PK-2 T/10/2009 z 20. októbra 2009 ústavný súd uvádza, že v danom prípade bolo v právomoci najvyššieho súdu rozhodnúť o odvolaní sťažovateľa proti rozsudku špecializovaného súdu, čo vylučuje právomoc ústavného súdu. Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní sťažnosť sťažovateľa v časti smerujúcej proti postupu špecializovaného súdu a jeho rozsudku sp. zn. PK-2 T/10/2009 z 20. októbra 2009 odmietol pre nedostatok svojej právomoci podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde v spojení s čl. 127 ods. 1 ústavy.

5. Ústavný súd v tejto súvislosti ďalej poukazuje aj na svoj ustálený právny názor, podľa ktorého je trestné konanie od svojho začiatku až po svoj koniec procesom, v rámci ktorého môžu orgány činné v trestnom konaní a vo veci konajúce všeobecné súdy naprávať, resp. korigovať pochybenia, ku ktorým došlo v predchádzajúcich štádiách trestného konania. Spravidla až po právoplatnom skončení trestného konania možno na ústavnom súde namietať pochybenia, ktoré mohli spôsobiť porušenie práv a slobôd označených

v čl. 127 ods. 1 ústavy a ktoré neboli odstránené v jeho priebehu (m. m. napr. III. ÚS 75/05, IV. ÚS 76/05).

6. K namietanému porušeniu práv postupom najvyššieho súdu v konaní a jeho uznesením sp. zn. 5 To 12/2010 z 31. marca 2011 ústavný súd uvádza, že námietka sťažovateľa rozhodovania nepríslušným súdom je nielen odvolacím dôvodom, ale aj dôvodom dovolacím podľa § 371 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku. Skutočnosť, že konanie nebolo v čase doručenia sťažnosti ústavnému súdu ešte právoplatne skončené, v zásade zakladá v súlade s uvedenými právnymi názormi ústavného súdu reflektujúcimi princíp subsidiarity jeho právomoci dôvod na odmietnutie sťažnosti ako predčasne podanej podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj bez toho, aby ústavný súd posudzoval jednotlivé námietky sťažovateľa uvedené v sťažnosti.

Právny poriadok nevyklučuje, aby sťažovateľ rozhodnutie špecializovaného súdu ako výsledok prebiehajúceho konania napadol odvolaním a sťažovateľ má možnosť po právoplatnom skončení jeho trestnej veci podať dovolanie podľa § 371 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku z dôvodu, že vo veci rozhodol nepríslušný súd. Po prípadnom podaní dovolania bude v právomoci dovolacieho súdu posúdiť prípadnú námietku rozhodovania nepríslušným súdom aj vrátane možnosti odchyliť sa od právneho názoru v napadnutom uznesení najvyššieho súdu sp. zn. 5 To 12/2010 z 31. marca 2011.

7. Ústavný súd vzhľadom na uvedené považuje sťažnosť v časti namietaného porušenia práv postupom najvyššieho súdu a jeho uznesením sp. zn. 5 To 12/2010 z 31. marca 2011 za predčasne podanú, o ktorej nie je príslušný konať v zmysle zásad vyjadrených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde, preto sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku právomoci.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. októbra 2011